

Nr 1214

Av herr **Hansson** i Skegrie **m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 103, angående effektivisering och samordning av statens skogsföretag, m. m.

(Lika lydande med motion nr 957 i Första kammaren)

De förslag som framlägges i Kungl. Maj:ts proposition nr 103 anges syfta till en effektivisering och samordning av domänverket och ASSI. Statens skogsbruk och skogsindustri skall drivas affärsmässigt och effektivt för att på lång sikt ge bästa möjliga ekonomiska utbyte. I propositionen framhålles att statens skogsföretag i princip bör handla och behandlas som varje annat ansvarsställande företag inom näringslivet. Vi delar givetvis uppfattningen att statens skogsföretag i praktiskt ekonomiskt hänseende bör arbeta under så likartade förutsättningar som möjligt med andra företag inom näringen. Denna huvudregel måste enligt vår uppfattning givetvis avse även förräntningen av förmögenheten, det fasta och rörliga kapital som förvaltas av statens skogsföretag. För att full konkurrensneutralitet skall uppnås måste vidare hänsyn tas till de avskrivnings- och beskattningsregler som gäller för övriga företag inom näringen. I de fall då enligt propositionen särskild hänsyn skall tas till uppgifter av naturvårdande eller sysselsättningsfrämjande karaktär vid fastställande av kraven på räntabilitet bör detta redovisas i särskild ordning.

Den strikta ekonomiska inriktning som målet för domänverkets verksamhet enligt propositionen skall ges innebär att skogsförvaltningen i högre grad än för närvarande kommer att drivas efter företagsekonomiska principer och i närmare överensstämmelse med de förhållanden under vilka övriga skogsägarkategorier arbetar. Denna ändring i målsättningen finner vi givetvis önskvärd. Det är dock enligt vår mening anledning att understryka att domänverket därmed icke kan få förbigå de skyldigheter och krav av olika slag som ställes på övriga skogsägarkategorier, exempelvis genom skogsvårdslag, bygdesamhörighet och virkespolitiskt handlande. Den strikt ekonomiska inriktningen måste sålunda innefatta samtliga faktorer som på sikt påverkar den långsiktiga planeringen, och särskild hänsyn bör tas till de bygder där skogsbruket utgör basnäringen.

Med den ställning som domänverket föreslås få skall Kungl. Maj:t i fortsättningen inte fastställa driftstat för verket. De avkastningskrav som ställes på domänverket måste härmed givetvis tillmätas ökad betydelse. Skogsföretagsberedningen föreslog att avkastningskravet liksom nu skall fastställas av Kungl. Maj:t

efter hörande av domänstyrelsen, förslagsvis för fem år i taget. Detta har godtagits i propositionen. Principerna för fastställande av avkastningen har emellertid inte närmare behandlats i vare sig beredningens promemoria eller propositionen. Den oklarhet som råder på denna punkt försvårar en helhetsbedömning.

Enligt skogsföretagsberedningen skulle fastighetstaxeringsvärdena inte vara användbara som utgångspunkt för fastställande av avkastningskrav. Enligt vår uppfattning bör fastighetstaxeringsvärdena dock kunna lämna vägledning för en normal förräntning av nuvarande fastighetsinnehav. Avkastningskravet bör så nära som möjligt anpassas till det marknadsvärde som förmögenheten representerar. I varje fall bör vid varje åter- eller nyinvestering utgångspunkten vara att det kapital som nedlägges skall bära fulla förräntningskrav. Såsom vi ovan framhållit måste full konkurrensneutralitet eftersträvas, innebärande bl. a. beaktande av att domänverket är befriat från statlig inkomstskatt.

Med hänsyn till vad vi här anfört och till de synnerligen vidgade befogenheter som domänverket föreslås erhålla föreslår vi den ordningen att Kungl. Maj:t kontinuerligt skall förelägga riksdagen underlag för bedömning av skäligheten av fastställda avkastningskrav.

Såväl i skogsföretagsberedningens promemoria som i propositionen förordas att staten skall öka sitt markinnehav genom förvärv av skogsmark som enligt domänverkets bedömning är lämplig att infoga i dess förvaltning. I stället för markfonden skall inrättas en investeringsfond, till vilken försäljnings- och liknande inkomster från den nuvarande domänförmögenheten skall föras. Det kapital som finns i förnyelsefonden, enligt redovisningen i propositionen 54 miljoner kronor den 31 december 1966, skall delas upp på investeringsfonden och den likaledes nyinrättade dispositionsfonden, vilken i övrigt skall bestå av balanserade överskottsmedel eller medel från andra källor än det befintliga domänkapitalet. Domänverket skall enligt propositionen ha full frihet att använda dispositionsfondens medel även för placering i mark. Vidare förutsättes att markförvärv skall kunna ske även genom att aktierna i ett markägande företag övertas av domänverket, varvid indirekt belåning skall kunna förekomma. Propositionen är sålunda inriktad på att ge domänverket ökade resurser för markförvärv.

Dispositionsfonden bör enligt vår mening betraktas som en reservfond. Det är då olämpligt att dess medel bindes vid markförvärv. Så bör i varje fall icke ske utan särskilt medgivande från riksdagen. Reglerna för användning av dispositionsfondens medel måste därjämte utformas så att nyetablering icke skall ske inom områden där domänverket har ett obetydligt markinnehav. De medel som kan disponeras för markförvärv bör helt användas för arronderingsmässiga förvärv. Med hänsyn till den strikt ekonomiska inriktningen måste även domänverkets förvärv i princip följa de kalkyleringsregler som gäller för statligt stöd vid fastighetsförvärv. Priserna vid köp och försäljning bör då så bedöms önskvärt i sista hand kunna beslutas av Kungl. Maj:t. Väsentligt är vidare att dispositionsfondens medel ej används för långvarig kreditgivning till köparindustrin.

Det är en generell erfarenhet från näringslivet att statlig företagsamhet i fråga om

effektivitet inte kan mäta sig med enskild. Detta gäller inte minst beträffande skogsbruk. Domänverkets markförvärv bör enligt vår mening hållas inom den förmögenhetsram som det nuvarande markinnehavet och markfonden representerar. Målsättningen bör sålunda inte vara att öka statens innehav av skogsmark.

Såsom framhållits föreslås i propositionen att domänverket genom aktieköp skall kunna överta markägande bolag. Vidare skall domänverket kunna bilda nya aktiebolag för särskilda ändamål. Samarbetet med ASSI förutsättes kunna bedrivas bl. a. genom gemensamt ägda dotterbolag. Enligt propositionen skall beslut om att bilda aktiebolag eller förvärva aktier i sådant bolag underställas Kungl. Maj:ts prövning. Enligt vår mening bör riksdagens beslut krävas i varje särskilt fall då fråga är om att domänverket skall bilda eller förvärva aktiebolag.

Departementschefen har vid behandlingen av den rörliga krediten för domänverket i riksgäldskontoret inte närmare angivit de förräntningskrav som bör uppställas i detta sammanhang. Nu gällande regler medför en icke konkurrensneutral ränta. I konsekvens med att fulla förräntningskrav bör uppställas i den statliga företagsamheten och i syfte att få likvärdighet i villkor med övriga företag inom branschen måste förräntningskravet på domänverkets kredit ställas högre än för närvarande. Räntekravet bör åtminstone vara detsamma som gäller för statliga lokaliseringslån.

De företagsekonomiska riktlinjerna återspeglas även i den målsättning som i propositionen uppställs för ASSI. För att tillgodose ASSI:s kapitalbehov föreslås att ytterligare pantförskrivning av bolagets in-teckningar skall kunna ske. Vi anser oss icke böra erinra något mot detta förslag men vill framhålla att de avkastningskrav som ställs på bolaget bör motsvara vad som gäller andra delar av företagsvärlden. Naturligtvis måste hänsyn tas till att i ASSI:s kapital ingår delar som tillförts företaget av andra skäl än företagsekonomiska. Kreditgivningen måste i fråga om ränteanspråk och prioritering anpassas till den som förekommer inom näringslivet i övrigt och bör inte utan riksdagens hörande avse andra ändamål än de som är normala för skogsföretag.

I propositionen föreslås vidare att ASSI skall vara obundet vid valet av industriplats och äga rätt att ta upp framställning av även andra produkter än sådana som har trä som råvara. Eftersom den statsägda skogsindustrins råvarubas primärt är statsskogarna, finner vi det naturligt att en industrilokalisering från ASSI:s sida huvudsakligen bör begränsas till regioner där domänverket i väsentlig utsträckning kan förse bolaget med råvara. Övrig industrilokalisering liksom investering i projekt som inte har trä som råvara eller som inte har direkt samband med bolagets träindustriella verksamhet bör få ske endast efter medgivande av riksdagen i varje särskilt fall.

Med stöd av vad ovan anförts får vi hemställa,

att riksdagen vid behandlingen av propositionen nr 103 måtte

1) uttala att Kungl. Maj:t må kontinuerligt förelägga riksdagen underlag för bedömning av för domänverket fastställda avkastningskrav;

2) uttala att domänverkets markförvärv bör hållas inom den förmögenhetsram som det nuvarande markinnehavet och markfonden representerar, innebärande att statens innehav av skogsmark icke bör ökas;

3) besluta att domänverket icke må äga rätt att bilda aktiebolag eller förvärva aktier i sådant bolag utan riksdagens medgivande i varje särskilt fall;

4) besluta att domänverket för rörlig kredit i riksgäldskontoret må erlägga ränta med minst samma räntesats som gäller beträffande statliga lokaliseringsslån;

5) besluta att ASSI icke utan riksdagens medgivande i varje särskilt fall må äga rätt att lokalisera industriell verksamhet till område där domänverket icke i väsentlig utsträckning kan förse bolaget med råvara;

6) besluta att ASSI icke utan riksdagens medgivande i varje särskilt fall må äga rätt att investera i projekt som icke har trä som råvara eller som icke har direkt samband med bolagets träindustriella verksamhet; samt

7) beakta även vad i övrigt har anförts i motionen.

Stockholm den 2 maj 1968

Nils. G. Hansson (cp)
i Skegrie

Rolf Eliasson (h)
i Moholm

Sven Antby (fp)

Arne Persson (cp)
i Heden

Elias Jönsson (fp)
i Ingemarsgården

Carl-Wilh. Lothigius (h)

Bertil Jonasson (cp)
